

В останні роки простежуються тенденції до зростання збитків та зниження рентабельності підприємств України, що значно підвищує ризик банкрутства. Проте, провідні дослідження зазначають, що загострення фінансових проблем підприємств формує необхідність удосконалення таких важливих елементів системи АУП (антикризового управління), як механізм банкрутства та фінансової санації підприємств в Україні.

В сучасних умовах, що характеризуються політичною та економічною нестабільністю, діяльність українських підприємств може бути ускладнена різними кризовими ситуаціями, які в подальшому призводять до неплатоспроможності або банкрутства. Тому на сьогоднішній день в Україні спостерігається збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, що є наслідком фінансової кризи, від якої потерпають підприємства та економіка держави в цілому.

Низький рейтинг України за показником «закриття бізнесу» (вирішення неплатоспроможності) свідчить про наявність в українському законодавчому полі, яке регулює правові аспекти процедури банкрутства суб'єктів господарської діяльності, певних перешкод, а також про відсутність прогресивних реформ у цій сфері.

Таким чином, підприємствам необхідно створити систему заходів, що допоможе завчасно спрогнозувати банкрутство, виявити негативні кризові явища та застосувати заходи антикризової політики управління щодо недопущення чи подолання фінансової кризи.

Система антикризового фінансового управління повинна враховуватись при стратегічному плануванні та прогнозуванні підприємства і впроваджуватись в практику його діяльності в якості антикризової програми управління на підприємстві. Стандартних варіантів антикризової програми не існує, кожна програма обґрунтовується відповідно до стану підприємства, ринку та його інфраструктури та груп чинників внутрішнього та зовнішнього оточення.

Список використаних джерел:

1. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління / Т. С. Клебакова, О. М. Бондар, О. В. Мозенков та ін. // За ред. О. В. Мозенкова. – Харків: ВГ „ІНЖЕК”, 2013. – 272 с.
2. Біловол Р. І. Методологічні підходи до розробки концепції антикризового управління підприємством / Р. І. Біловол // Регіональні перспективи. – 2013. - № 7-8 (32-33). – С. 60-63.

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лелюк Н. Є., канд. екон. наук, доцент, Ткачова А. В., магістр, Харківський Національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

У сучасній літературі, що стосується загроз економічної безпеки підприємств, вкрай рідко увага акцентується на галузі, що забезпечує

продовольчу безпеку країни. На нашу думку, дослідження загроз економічної безпеки сільськогосподарських підприємств є найважливішим фактором, що дозволяє фіксувати, аналізувати і визначати можливості і небезпеку, яка характерна для них.

Під загрозою розуміється найконкретніша і безпосередня форма небезпеки чи сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку інтересам громадян, суспільства і держави, а також національним цінностям і національному способу життя.[2]

Загальне поняття загрози для сільськогосподарських підприємств має бути визначено в силу об'єктивних специфічних умов галузі. Сільгосппідприємства, як і будь-які інші підприємства, мають всі види ресурсів: матеріальні, трудові, інформаційні, фінансові, інтелектуальні та ін. Але особливо актуальні для них ресурси, зумовлені специфікою їх діяльності - залежністю від погодно-кліматичних умов, біологічним характером виробництва, виробництвом швидкопсувних видів продукції і т.п.

На сільськогосподарські підприємства можуть впливати всі можливі загрози в розрізі їх ресурсів (крадіжка, псування, втрата майна, хвороби співробітників і т.д.). Однак існують небезпеки, характерні тільки для сільського господарства, зумовлені особливостями галузі. Одна з них, це втрата фінансової стійкості.

Фінансові загрози економічної безпеки сільськогосподарських підприємств різноманітні, і також мають певні відмінності від аналогічних загроз щодо підприємств промисловості. Низька прибутковість сільськогосподарських підприємств обумовлена безліччю причин, серед яких можна відзначити втрату фінансової стійкості в результаті високої заборгованості по кредитах і позиках, високим рівнем витрат, низьким рівнем цін на сільськогосподарську продукцію.

«Криза неплатежів»: висока частка дебіторської та кредиторської заборгованості, в тому числі простроченої, підвищення цін на засоби виробництва для галузі, постійне зростання цін на паливно-мастильні матеріали (ПММ) в значній мірі впливають на низький рівень рентабельності підприємств.

До фінансових загроз можна віднести і поточну неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств, яка обумовлена сезонністю сільськогосподарського виробництва.

Для сільськогосподарських підприємств характерна сезонність виробництва і, як наслідок, невідповідність за термінами здійснення витрат і отримання доходів. Це веде до втрати поточної ліквідності і вимагає залучення додаткових джерел фінансування. Залучення кредитів банків веде до збільшення боргового навантаження і підвищення витрат.

У числі зовнішніх загроз можна відзначити низьку інвестиційну та інноваційну привабливість сільськогосподарського виробництва. В силу свого складного фінансового становища і низької прибутковості сільськогосподарські підприємства є непривабливими для інвесторів.

З огляду на ціни на сільгосптехніку, технологічне обладнання і фінансове становище сільгосппідприємств, відзначимо, що розвиток і модернізація їх без інвестицій неможливі. Загальний обсяг інвестицій в основний капітал зростає,

але при високому рівні заборгованості по кредитах банків і низькій питомій вазі в загальній сумі інвестицій, говорити про реальну окупності інвестицій і їх подальшому залученні без підтримки держави було б неправильно, а відсутність інвестування обумовлює неможливість модернізації матеріально-технічної бази.

К наступним загрозам можна віднести загрози при збуті продукції.

Продукція сільського господарства має нестабільний попит. При збільшенні попиту ціна на продукцію не змінюється пропорційно до цього збільшення. Це відбувається по ряду причин. Одна з них - диктат цін переробників сільгосппродукції, через відсутність можливості зберігання сільгосппродукції виробником та коротким терміном зберігання продукції. Виробник змушений продавати її за ціною, яка встановлюється переробником. Наслідком цього є не конкурентоспроможність продукції сільськогосподарського виробника. Причинами цього також є недостатня інформованість виробника про ринки збуту своєї продукції, відсутність у них маркетингової інфраструктури, відокремлення виробника від переробника.

До внутрішніх загроз можна віднести загрози виробничо-технологічного процесу. Зокрема низька врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність тварин. Ці загрози реалізуються в результаті, як природних факторів, так і в зв'язку з недоліками виробничо-технологічних процесів. До них, наприклад, можна віднести недотримання термінів посіву та збирання врожаю, недостатнє внесення добрив, слабка кормова база, високий рівень падежу тварин.

Внутрішньою загрозою економічній безпеці сільськогосподарських підприємств є також низька якість трудових ресурсів. Низький рівень професійної підготовки фахівців в сільському господарстві відзначається багатьма керівниками сільськогосподарських підприємств. Причини різні: сформовані культурні традиції, психологічні особливості сільського населення, менший доступ до отримання якісної освіти у сільського жителя і т.п.

Можна зробити висновок, що на економічну безпеку сільськогосподарських підприємств впливають як зовнішні, так і внутрішні загрози.

Таким чином, економічна ефективність функціонування і рівень економічної безпеки сільськогосподарського підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і фахівці будуть здатні нівелювати можливі загрози і ліквідувати або мінімізувати негативні наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

В цілому до загроз економічній безпеці сільськогосподарських організацій, які знижують ефективність їх функціонування, можна віднести: високий ступінь залежності від природно-кліматичних умов, залучення у виробництво природних ресурсів, біологічний характер виробництва, низьку цінову еластичність попиту на продукцію сільського господарства. Саме багаторівневий підхід до оцінки загроз економічній безпеці сільськогосподарських підприємств покликаний вирішувати ряд теоретичних і прикладних проблем, що стосуються підвищення ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Основи економічної безпеки: [підручник] / О.М. Бандурка., В. Є. Духов, К. Я. Петрова, М. Черняков. Х.: Вид-во Нац.ун-ту внутр. справ., 2003. 236 с.
2. Экономическая безопасность: учебник для вузов/ под общ. ред. Л. П. Гончаренко, Ф. В. Акулинина. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 478 с. – Серия: Специалист
3. Бондаренко О. О. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти /О. О. Бондаренко // Ефективна економіка. 2014. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>
4. Пробин П. С. Экономика современного сельского хозяйства // Экономика и менеджмент инновационных технологий. — 2017. — № 3. С. 322–329. — URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2017/03/14536>

СТРАХУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Лелюк Н. Є., канд. екон. наук, доцент, Овдієнко К. Ю., магістр, Харківський Національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Вітчизняний і світовий досвід підтверджує, що страхування є максимально економічною і раціональною системою захисту економічних інтересів людини. Страхування служить важливим елементом макроекономічного і мікроекономічного механізмів розвитку і регулювання соціальних процесів, для того щоб не тільки компенсувати соціальні витрати ринкової економіки, а й стимулювати їх розвиток, надаючи соціально-орієнтований характер. А також відіграє важливу стратегічну роль в соціально-економічних перетвореннях в країні.

Страхування, як соціальний інститут в динамічному суспільстві має достатній потенціал для успішного вирішення завдань: посилення соціального добробуту, забезпечення соціальної безпеки, захисту економічних інтересів і формування почуття впевненості в завтрашньому дні у різних соціальних верств населення. Крім цього, істотні економічні і соціальні зміни на ринку страхування, пов'язані з введенням обов'язкового страхування на ряд масових страхових послуг, в різному ступені зачіпають економічні інтереси різних верств населення та неоднозначно оцінюються реальними і потенційними споживачами, порушують баланс інтересів страховиків і споживачів страхових послуг.

Теоретичні основи аналізу страхування як передумови забезпечення економічних інтересів «економічної людини» були закладені в працях представників класичної економіки А. Сміта і А. Маршалла. Найбільшу увагу зарубіжних вчених в даний час зосереджено на пошуку шляхів досягнення балансу між економічною і соціальною складовими суспільного розвитку, який дозволив би уникнути серйозного конфлікту між ними. І запобігти перетворенню соціального захисту населення з механізму управління ризиками в важкі «пута», що перешкоджають економічному зростанню.